

Cepite drva, ne atomov!
(Dragan Marušič)

V petek 18. decembra 1987 je Franc Veternik iz Zavodenj po Valu 202 sporočil prebivalcem velenjske, mozirske in slovenjgraške občine, da odlagališča jedrskih smeti na teh področjih ne bo! Ne bo ga zaradi zagotovila in trdne obljube predsednika izvršnega sveta skupščine SRS Dušana Šinigoja in predsednika skupščine SRS Mirana Potrča, h katerima se je po nalogu protestnega shoda odpravila posebej imenovana delegacija.

Izjemna novica dokazuje, da je ljudska volja le dosegla svoje. Skoraj se ni mogoče spomniti primera, da bi se zahteve ljudi tako hitro uresničile. Nekateri mi bodo sicer očitali naivnost, češ, predsedniki se menjujejo, novi pa običajno radi pozabljajo obljube svojih predhodnikov... Temu očitku je mogoče pritrditi in dodati, da bi neprimer-no večjo težo imel sklep republiške skupščine! Toda! Vseeno se mi zdi preprosto nemogoče, da bi si kdo upal zamolčati plebiscitarno odločitev tisočev ljudi in jasno obljubo predstavnikov najvišjih državnih teles.

Zmaga torej!? Velja ji skromno nazdraviti tudi zaradi tega, ker se prav te dni potrjuje utemeljenost bojazni mnogih (tudi sam sem med njimi), da bi lahko nekoč zgrajeno odlagališče zaživel svoje življenje, odmaknjeno od oči in nadzora prizadetih ljudi. Prav te dni je namreč v ZRN izbruhnila nova »atomska« afera, ki dokazuje upravičenost strahu.

Poglejmo, v čem je stvar!

Takšni in drugačni strokovnjaki so nas, laike, ves čas pou-darjeno in blagohotno opozarjali, da o stvareh nimamo

nobenega pojma, predvsem pa, da ne ločimo nizko in srednje radioaktivnih smeti od visoko radioaktivnih (izrabljenega goriva). Skladiščenje obeh naj bi zahtevalo popolnoma različne postopke, vsako namigovanje, da bi lahko v skladišče za nizko in srednje aktivne odpadke na skrivaj začeli prihajati tudi visoko radioaktivni, pa naj bi bilo plod prenapete domišljije, besedovanje neukih ekologov in zaslepljenost slabo obveščenih ljudi. To strokovno soljenje pameti je bilo končno in ponovno postavljeno na laž, zdrava ljudska pamet in strah pa sta ponovno imela prav. Hudo tistim, ki ne poslušajo glasu ljudstva!

V tehnično in sicer neprimerno bolj razviti deželi kot je Jugoslavija, v Zvezni republiki Nemčiji, se je zgodilo nekaj, kar nažene človeku strah v kosti. Transnuklear, edino specializirano podjetje za prevoz jedrskih smeti v ZRN, naj bi bilo zadolženo za varen prevoz nizko radioaktivnih nemških odpadkov do Belgije (tam jih stiskajo oziroma prepakirajo) in nazaj v skladiščenje v ZRN (mimogrede, tudi v tej fantastično razviti deželi še vedno nizko aktivne odpadke skladiščijo začasno, ponavadi v matičnih jedrskih elektrarnah – kar povsem demantira agresivne izjave nekaterih naših »znanstvenikov«, češ da je to v svetu že zdavnaj in dokončno rešeno). Toda kaj se je zgodilo? Na dan je prišlo, da je ob pomoči mastnih podkupnin Transnuklear iz Belgije tajno dovažal v ZRN tudi nevarne količine visoko radioaktivnih odpadkov, tudi plutonij 239! In to v sodih, ki so primerni le za shranjevanje nizko radioaktivnih smeti! Izbruhnili je huda afera, Transnuklear bo verjetno šel na boben, eden od uslužbencev elektrogospodarstva je šel pod vlak, vrstijo se odpusti v zahodnonemških jedrskih elektrarnah in podobno. Toda to ni vse skupaj nič proti temu, kar bi se lahko in kar se še lahko zgodi s temi odpadki. In to v razviti in civilizirani deželi!

Šele v luči teh frapantnih dejstev lahko bolj razumemo, česa smo se verjetno rešili prebivalci naše doline in sosednjih dolin. Šele zdaj bo mogoče lažje razumeti predlog, da

bi bilo potrebno predvsem aktivistom iz Zavodenj pripeti kakšno odlikovanje, če smo z njimi že tako radodarni. Prejeli ga bodo vsekakor, toda bolje bi bilo, če jim ga dodelimo mi kot pa zgodovina.

Ob skromnem (in zaenkrat pretežno lokalnem) navdušenju nad uspehom pa ne smemo pozabiti na širši pomen protestnega shoda in našega občinskega ekološkega gibanja nasploh. Zahtevana je bila namreč prepoved gradnje odlagališča kjerkoli v naši deželi. Obljuba velenjski občini in sosednjim občinam nas ne sme zazibati v lokalni sen. Podporo smo dolžni ponuditi vsem drugim občinam, ki bodo za nami romale v Ljubljano po podobna zagotovila. S tem bomo dokazali zrelost in poštenost – to, kar »trde« nuklearce najbolj skrbi. S tem bomo dokazali tudi to, da spoštujemo državljanski pogum ljudi iz Zavodenj, ki so nas zbudili iz vdanosti v usodo. Trdo in dostojanstveno so izbojevali prvo zmago.

Lepšega novoletnega darila nam niso mogli pokloniti!